

Glosy a aktuality.

Ocenění žalob pro nekalou soutěž a jiných žalob z imateriálních práv.

(Skizza z větší připravované práce
Dra Pužmana.)

I.

Sledovali jsme se zájmem diskusi, alespoň částečně sem spadající, mezi Dr. Adolfem Kocnou, advokátem, a doc. Drem Karlem Gerlichem, soudním radou (Kocna, »K otázce ocenění předmětu sporu při sporech z důvodů nekalé soutěže«, Soutěž a Tvorba 8/XIII z října 1940 a »Ještě k otázce atd.« tamtéž 4/XIV z dubna 1941, Gerlich, »Význam ocenění předmětu sporu v žalobě o nekalou soutěž«, Časopis pro právní a státní vědu, 1-2/XXIV, str. 60).

Důležitost otázky je v tom, že nízké ocenění může omezit přípustnost oprávněných prostředků a tím zkrátit práva jedné nebo druhé sporné strany. Vysoké ocenění předmětu sporu má význam jen potud, že podlehnoucí strana platí vyšší útraty a vyšší poplatky z rozhodnutí. Nesprávné rozvržení celkového ocenění sporu na jednotlivé části žalobního žádání může mít první nebo druhý účinek tehdy, rozdělují-li se ocenění šablonovitě, bez ohledu na význam a důležitost té které části žalobního petitu, bez ohledu, že jeden z petitů žaloby je hlavní, druhý nedůležitý a podružný. —

Od pražského advokáta Dra Antonína Procházky, který zastupoval žalovanou stranu, získal jsem dosud neuvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu z 21. května 1941, Rv I 202/41, vydané ve sporu Ck X 171/39 krajského soudu civilního v Praze. V důvodech se uvádí:

Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu. Jest proto při posuzování přípustnosti dovolání vycházeti z předpisu § 502, třetí odstavce c. ř. s., v doslovu čl. I, čís. 2 zákona čís. 251/1934 Sb. a čl. I zák. čís. 314/1936 Sb., podle něhož proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu není přípustné dovolání, nepřevyšuje-li předmět sporu, o němž by měl dovolací soud rozhodnouti, na peněžích nebo peněžité hodnotě K 7.000.— V dovolání navrhuji žalování, aby žaloba byla v celém rozsahu zamítnuta. Přichází proto při posuzování přípustnosti dovolání v úvahu hodnota nároků, jež byly souhlasnými rozsudky nižších stolic žalobkyni přisouzeny.

Jest to především žalobní nárok zdržovací, ježž odvolací soud podle § 500, třetí odstavce, c. ř. s. ocenil, pokud tento nárok byl přisouzen, na K 5.000.— K tomuto ocenění byl odvolací soud oprávněn, ježto jde o nárok, nepozůstávající výhradně z peněžní sumy.

Naproti tomu nebyl odvolací soud oprávněn oceniti žalobní nárok na náhradu škody a odškodnění, ježto tento nárok byl požadován výhradně v peněžité sumě a také výhradně v peněžité sumě byl žalobkyni nižšími soudy přisouzen. Ocenil-li přes to odvolací soud tento nárok na K 3.000.—, není dovolací soud tímto oceněním vázán, ježto ocenění ve smyslu § 500, třetí odstavce c. ř. s., nebylo zákonných podmínek. Jest proto rozhodnou peněžítá suma, jež byla přisouzena žalobkyni proti žalovanému Jaroslavu Šimečkovi, tudíž jen 745 K.

Oprávnění uveřejnění pravoplatný rozsudek přiznaný zvítězivé straně v § 18 zákona proti nekalé soutěži, není žalobním nárokem, nýbrž jen důsledkem rozhodnutí o žalobním nároku a nelze proto k němu přihlížeti při stanovení hodnoty předmětu sporu, třebaš se vývody dovolání týkají též tohoto oprávnění a třebaš jest v dovolání navrhováno, aby toto oprávnění nebylo žalobkyni přiznáno.

Dovolatelé odůvodňují přípustnost dovolání do výroku o přiznání nároku na uveřejnění rozsudku poukazem k rozhodnutí čís. 16.679 Sb. n. s. V tomto rozhodnutí sice dovolací soud uznal dovolání z výroku o uveřejnění rozsudku zásadně za přípustné, upustiv od názoru vysloveného v rozhodnutích čís. 11.142 a 12.638 Sb. n. s., jež vylučovala přípustnost dovolání vzhledem k poukazu § 18 zákona proti nekalé soutěži k § 40 téhož zákona. Leč tím nebylo nic změněno na právní povaze oprávnění uveřejnění rozsudku jakožto důsledku rozhodnutí o žalobním nároku. V důvodech roz-

hodnutí čís. 16.679 Sb. n. s. se výslovně uvádí (na str. 169), že otázka uveřejnění rozsudku vyžaduje přezkoumání dovolacím soudem, kde to zákon jinak připouští. Nedosahuje-li však hodnota předmětu sporu, o němž by měl dovolací soud rozhodnouti zákonné hranice stanovené pro přípustnost dovolání, takže se nelze dovolacím soudu zabývatí žalobním nárokem, nemůže dovolací soud přezkoumávati ani správnost výroku o oprávnění k uveřejnění rozsudku.

Lhostejno, že prvý soud v usnesení ze dne 15. ledna 1941 (č. k. 126) měl za to, že dovolání jest přípustné. Tento názor prvního soudu nemůže vázati dovolací soud, jenž posuzuje samostatně přípustnost opravných prostředků, o nichž jest mu rozhodovati.

Z toho, co uvedeno, plyne, že hodnota předmětu sporu, o němž by měl dovolací soud rozhodnouti, činí u první žalované K 5.000.—, u druhého žalovaného 5.745 K. Nepřevyšuje tudíž předmět sporu u žádného se žalovaných K 7.000.—, pročež bylo dovolání žalovaných jako nepřípustné odmítnuto.

O útratách dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle §§ 41 a 50 c. ř. s. Žalobkyně výslovně vytýkala v dovolací odpovědi nepřípustnost dovolání. Vzhledem k hodnotě předmětu sporu v dovolacím řízení 5.745 K bylo přisouzeno za kolky podle pol. 1 a) c) 4 vyhlášky ministerstva financí ze dne 10. ledna 1936 čís. 9 Sb., jen 63 K.

První část poznatků, které z toho plynou, jest:

1. I když to nemá vlivu na věcnou příslušnost, jest nutno oceniti žalobní nárok, a to podle zásad §§ 54 až 59 j. n. To plyne z ustanovení § 500, odst. 3 c. ř. s., podle něhož odvolací soud, »potvrdí-li (nikoli tedy »změní-li«) rozsudek první stolice a nepozůstává-li předmět sporu, o němž odvolací soud rozhodne, výhradně z peněžité sumy, má ve vyhotovení rozsudku uvésti hodnotu předmětu sporu. Při výpočtu hodnoty předmětu sporu užito buď obojí §§ 54 až 59 j. n.«

2. K přírůstkům, plodům, úrokům, škodám a nákladům, kterých se kdo domáhá jako nároků vedlejších, nepřihlíží se při výpočtu hodnoty (§ 54, odst. 2 j. n.). Podle toho by na př. rozhodoval jen nárok zdr-

žovací a odstraňovací, nikoli nárok na náhradu škody, s ním v jedné žalobě spojený (jinak rozhodnutí nahore citované), ani samozřejmě nároky na uveřejnění rozsudku. Je-li žalována jen náhrada škody, tedy by ona byla nárokem hlavním, uveřejnění rozsudku však může býti vždy jen »nárokem vedlejším«, který na ocenění nemá vlivu.

3. Poněvadž nejde o ocenění, »které jest rozhodno pro příslušnost« (§ 54, odst. 1 j. n.), nemusí tu býti »v čas podání žaloby«. Je tedy možné platně i kdykoli během sporu. Totéž platí i o rozvržení ocenění udaného žalobcem v žalobě souhrnně na jednotlivé složky žalobního nároku během sporu. Takové rozvržení jest právem žalobce během sporu kdykoli do skončení řízení v první stolici. Soud první stolice jest vázán oceněním žalobcovým.

4. Soud odvolací není vázán oceněním žalobcovým, »potvrdí-li rozsudek první stolice«, a to ani tehdy, »jestliže se žalobce nabízí na místě žádané věci přijmouti určitou sumu peněžitou« (§ 56 j. n. a §§ 410 a 500, odst. 3 c. ř. s.), je však vázán, žádá-li žalobce »alternativně za přisouzení sumy peněžité«.

Nepotvrzuje-li odvolací soud rozsudek první stolice, nýbrž mění-li jej, jest zásadně (§ 6a j. n.) vázán jak oceněním žalobcovým, tak jím udaným alternativním zmocněním (§ 410 c. ř. s.).

II.

a) Alternativní zmocnění žalobcem v žalobě vyslovené znamená, že žalobce dává žalovanému právo volby, aby namísto toho, že »se zdrží pozastaveného jednání nebo odstraní pozastavený stav« zaplatil jako výkup z této povinnosti určitou peněžitou částku. Z povahy plyne, že takové zmocnění, které bude vysloveno v rozsudku (§ 410 c.

ř. s.), má důležité hmotněprávní účinky pro žalobce, při nejmenším takové, že bude nucen propustiti odsouzeného žalovaného z jeho povinnosti, vyslovené rozsudkem, z a částku peněžitou, v rozsudku vyslovenou. Proto nemá v žádném případě soud práva, změnit (snížit nebo zvýšit) částku alternativního zmocnění. Žalobce jistě touto částkou vážně vyjadřuje svůj (subjektivní, nikoli objektivní) zájem na předmětu sporu a jest poněkud kuriosní, že procesně mohou jeho práva býti různě omezena okolnostmi, mnohdy náhodnými:

Je-li alternativa facultas přes K 7000.— (§ 502, odst. 3 c. ř. s.) uznána i odvolacím soudem v potvrzujícím rozsudku, je přípustno ještě dovolání k nejvyššímu soudu. Změnili odvolací soud rozsudek první stolice, je dovolání přípustno i při nižším punktu, než 7000 K, nejde-li o věc bagatelní, a proto v § 500, odst. 3 c. ř. s. v takovém případě nemá odvolací soud práva změnití ocenění sporu odchylně od částky alternativae facultatis. Ocenil-li odvolací soud v potvrzujícím rozsudku hodnotu sporu odchylně od udané částky alternativae facultatis pod 7000 K, je cesta k nejvyššímu soudu zavřena.

b) Něco jiného, než alternativní »zmocnění«, dávající žalovanému právo volby, kterého před žalobou neměl, jest, žádá-li žalobce »alternativně za přisouzení sumy peněžité« (§ 56, odst. 1 j. n.). Při »alternativním zmocnění« jde o nabídku žalobcovu, žalovaný může se její přijetím a plněním zprostiti, nemůže býti však na její plnění exekvován. Při »alternativním nároku« žalobcovu, tedy »alternativním závazku« žalovaného však jde o něco jiného. § 12 ex. ř. stanoví: »Přísluší-li dlužníku volba mezi ně-

kolikerým plněním, může věřitel po marném uplynutí lhůty určené ku plnění navrhnouti exekuci, aby vydobyto bylo některého z těchto plnění. Plnění, kterého věřitel si přeje, buďž uvedeno v návrhu exekučním. Dlužník může i přesto vykonati právo výběru jemu příslušející tehdy, neobdržel-li věřitel ani zcela ani částečně plnění, které si byl vyvolil.«

c) U immateriálních práv se »alternativní nárok« vyskytuje zhusta tehdy, jde-li o nároky ze smlouvy. Tím přecházíme k velmi zajímavé, ale také velmi sporné otázce, jaká cesta vede od práv absolutních (chráněných actione negatoria ať zdržovací nebo odstraňovací) k právům obligačním (absolutní právo utvrzené smlouvou a smluvní pokutou podle § 1336 obč. z., a posléze dovolení zasahovati do absolutního práva imateriálního, čili licence, anebo dokonce převod imateriálního práva).

Závažnost problémů se ukázala a závislost otázek práva procesního na právu hmotném se mi opět potvrdila na praktickém případě, v němž jsem zastupoval žalobce a v němž šlo o toto:

Spor byl projednáván u krajského soudu civilního pod Ck X 129/39, uplatňováno bylo 5 zdržovacích nároků v první žalobě. V žalobě namísto ocenění bylo prohlášeno, že žalovaná strana může se zprostiti povinnosti zdržovací tím, že zaplatí K 200.000.— (nárok na uveřejnění nebyl zvlášť oceněn, protože podle § 54 j. n. to není zapotřebí), a během sporu při ústním jednání, když z provedených důkazů bylo již zřejmo, který ze zdržovacích nároků jest pro žalující stranu hospodářsky nejzávažnější, prohlásila žalující strana, že specifikuje svoje alternativní zmocnění tak, že žalovaná strana může se zprostiti zdržovací povinnosti podle prvního bodu ža-

lovaného nároku zaplacením částky K 80.000.—, zdržovací povinnosti podle druhého bodu zaplacením částky K 85.000.—, zdržovací povinnosti podle třetího bodu zaplacením částky K 5.000.— atd. Soud I. stolice však nevzal zřetel k této specifikaci, v rozsudku vyhověl čtyřem zdržovacím nárokům, podle hořejší specifikace oceněným dohromady na K 199.000.—, jeden zdržovací nárok specifikovaný na K 1.000.— zamítl, vyslovil však, že žalovaná strana může se zprostiti zdržovací povinnosti, k níž byla odsouzena, zaplacením částky K 200.000.—, a v š a k ve výroku o útratách vycházel z toho, že žalovaná strana jednou pětinou zvítězila. Proto žalující strana podala stížnost do útrat, ve které uvedla:

»Soud první stolice správně vycházel by ze zásady, že jde-li o žalobní nárok, který jest oceněn pouze souhrnně na základě alternativa facultas (§ 410 c. ř. s., § 56, odst. 1 j. n.), nutno toto úhrnné ocenění rozložit na jednotlivé složky žalobního nároku poměrně, schází-li jiný podklad daný žalobcem. V této situaci byl však soud toliko ode dne podání žaloby (13. září 1939) až do ústního jednání z 26. září 1940, stejně tak i Vrchní soud svého času při rozhodování o prozatímním opatření dne 21. prosince 1939.

Tato všeobecná zásada však nemohla být již použita v době vynesení rozsudku z následujících důvodů:

1. Při ústním jednání dne 26. září 1940 jsem specifikoval alternativní zmocnění na jednotlivé výroky zdržovací, ponechav samozřejmě (§ 60 j. n.) úhrnné ocenění. Tím jsem vykonal svoje právo, které mně přísluší podle §§ 59 a 60 j. n. v plném rozsahu, kdežto až do specifikace jsem vykonal jen část tohoto svého práva. Jestliže pak jsem pro jednotlivé součásti zdržovacího nároku žalobního vyslovil ochotu přijmouti na místo zdržení peněžitou částku a vykonal-li jsem toto prohlášení v rámci původního úhrnného alternativního zmocnění, nastal tímto okamžikem i pro jednotlivé součásti zdržovacího žalobního žádání účinek § 60, odst. 4 j. n., totiž, že tímto mým prohlášením byl jak soud, tak odpůrce vázán.

2. Že nejde o »změnu žaloby«, jak míní žalovaná strana, o tom snad nemůže být ani sporu, nehledě k tomu, že podle výslov-

ného ustanovení § 235, odst. 4 c. ř. s. změna žalobního žádání bez změny žalobního důvodu a tím méně specifikace ocenění, jak výslovně zákon stanoví, nemůže nikdy být změnou žaloby.

Zákon dokonce jako příklad uvádí na tomto místě, že o změnu žaloby nejde, »wenn... statt des ursorünglich geforderter Gegenstandes... das Interesse gefordert wird«.

3. Při neobvyklém rozsahu sporné látky a množství dalších přednesů se strany žalované, zhusta právně irrelevantních, není divu, že soud I. stolice necitoval a nemohl citovati doslova v rozsudečných důvodech všechny přednesy, nýbrž omezil se a musil se omeziti na podání jejich jádra. Tím však se stalo, že nevedl také svůj přednes z 26. září 1940 ve skutkové podstatě důvodů rozsudečných a při odůvodňování útratového přísudku pak na stav, jaký tu byl v době vynesení rozsudku (§ 406 c. ř. s.) již nevzal zřetel. Tím pak také věc po stránce právní nesprávně posoudil.«

Vrchní soud útratové stížnosti nevyhověl a uvedl v důvodech (usnesení vrchního soudu v Praze ze dne 17. ledna 1941, R VII 332/40):

Pokud jde o ocenění sporu, třeba poukázati k tomu, že spor jako celek byl oceněn na K 200.000.— v žalobě. Jest pravda, že na č. l. 198 jest ocenění jiné, hodnotící jednotlivé nároky.

Jestliže se však stěžovatel dovolává ustanovení § 60 j. n., pak se takové ocenění vztahuje výlučně na vázanost soudu ohledně příslušnosti soudní, na jiné případy nikoliv.

Mohl proto soud I. stolice oceniti hodnotu té části žalobní prosby, jež byla rozsudkem zamítnuta jednou pětinou v poměru k hodnotě sporu jako celku, zvláště když nešlo jen o zamítnutí žaloby, pokud žádala zdržení údaje, nýbrž také o zamítnutí návrhu na uveřejnění v dalších časopisech.

Z tohoto hlediska jest také poměr úspěchu obou stran $\frac{1}{5}$ ku $\frac{4}{5}$ správný, takže žalovaná by dle toho měla zaplatiti žalující straně $\frac{4}{5}$ útrat a naopak zase strana žalující straně žalované $\frac{1}{5}$ útrat.

V takovémto případě, kde se jedná o přibližné dělení poměru, jest zcela běžným a přípustným, aby $\frac{1}{5}$ byla hned odečtena od útrat příslušejících straně žalující, neboť nějaký nápadný rozdíl mezi útratami stran ze spisů patrný není.

Na odvolání žalované strany, které se obracelo též proti tomu, že alternativa facultas byla vyslovena částkou K 200.000.—, ačkoliv podle

specifikace žalující strany samé by měla být jen K 199.000.— a podle názoru žalované strany jen $\frac{4}{5}$, t. j. K 160.000.—, z m ě n i l (zcela nesprávně) odvolací soud alternativní zmocnění tak, že ponechav jinak rozsudek první stolice nedotčen, vyřkl, že žalovaná strana může se zprostiti zdržovací povinnosti zaplacením částky K 160.000.—!!!

V důvodech, nepřihlédnuv k zákonu, uvedl odvolací soud (rozsudek ze 17. I. 1941, Co VII 155/40) :

»Pokud odvolání požaduje, aby vzhledem k částečnému zamítnutí žaloby bylo celkové peněžité žádání (správně ocenění sporu) sníženo o jednu pětinu, má pravdu, že i dle odůvodnění rozsudku první stolice zvítězila žalovaná strana ohledně zdržovacího nároku jednou pětinou a že tedy částka, kterou se může zprostiti žalobního žádání zdržovacího má být snížena s K 200.000.— na K 160.000.—.

V tomto směru bylo odvolání vyhověno, jinak zamítnuto.

Na útraty odvolacího řízení nemá však tento úspěch vlivu, neboť jest zcela nepatrný, takže žalovaná strana musí nésti veškeré útraty řízení odvolacího.«

Proti tomu podala žalující strana dovolání, neboť § 500, odst. 3 c. ř. s. nepřipouští sice opravné prostředky proti o c e n ě n í, avšak změnití alternativní zmocnění soud nemůže, neboť to jest nabídka žalující strany s účinky hmotnými, i když má formální vázanost (neodvolatelnost) danou civilním řádem soudním.

V dovolání žalující strana uvádí :

I.

Učili jsme se vždy vykládati ustanovení § 140 c. ř. s. tak, jak je vykládá na příklad Klein, »Vorlesungen«, str. 223.

Ustanovení § 410 c. ř. s. mluví o alternativním zmocnění žalované strany, která se může zprostiti své povinnosti zaplacením peněžitého obnosu »welchen der Kläger in der Klage oder während der Verhandlung anstatt dieses Gegenstandes anzunehmen bereit erklärt hat«.

V mém případě šlo o alternativní zmocnění učiněné v žalobě o specifikaci »während der Verhandlung«.

Klein na citované místě k tomu uvádí :

»Diesen Betrag kann das Gericht nicht mässigen, wengleich er offenbar zu hoch gegriffen ist, denn die Abschlags-sume, wie überhaupt die ganze Ablösung steht jenseits des richterlichen Urteiles ist ein reines vertragsmässiges Element, auf das der Richter keinen Einfluss hat.«

Tolik po právní stránce.

Jestliže v odvolacím rozsudku bylo moje právo porušeno, musím se domáhati jeho napravení dovoláním, neboť jinak bych byl zkrácen.

II.

Odpor se spisy spočívá v tom, že napa-dený rozsudek přehlédl, že jsem svého práva podle § 410 c. ř. s. použil při ústním jednání dne 26. IX. 1940.

Je přirozené, že nezáleží na grafické úpravě žalobního podání, nýbrž na jeho obsahu.

Učili jsme se aplikovati § 410 c. ř. s. na následujícím příkladu :

Žaluji vydání

1. koně,
2. hřiběte,
3. chomoutu.

Zmocnuji žalovaného alternativně, aby se zprostil zaplacením částky K 21.000.—. Jest jisté, že soud nemá práva vysloviti, že se žalovaný může zprostiti :

1. povinnosti vydání koně zaplacením částky K 7.000.—,

2. povinnosti vydání hřiběte zaplacením částky K 7.000.—,

3. povinnosti vydání chomoutu zaplacením částky K 7.000.—,

a tím spíše ne, jestliže sám bez vyzvá-ní soudu (ačkoliv podle § 182 c. ř. s. by toto vyzvání bylo nutno), prohlašuji, že každá z částí žalobního nároku má pro mne jinou hodnotu, a že zplnomocnění specifikuji tak, že žalovaný může se zprostiti :

1. povinnosti vydání koně zaplacením částky K 15.500.—,

2. povinnosti vydání hřiběte zaplacením částky K 5.000.—,

3. povinnosti vydání chomoutu zaplacením částky K 500.—.

Vždyť jinak by jistě žalovaný koně a hřibě nevydal, zaplatil-li by za ně 14.000 K, ač mají hodnotu K 20.500.— a vydal by jen chomout a právem by se odvolával na to, že jsem souhlasil s tak výhodným obchodem pro něj a nabídl mu, aby vydělal K 6.500.—.

Stejně se to má s mým případem. Nemohu připustiti, aby žalovaný zaplacením částky K 40.000.— dostal licenci, provozovati pozastavené jednání uvedené v odst. 2 žalobního žádání a tvrdil, že firma

Quaker State není rafinerií, nýbrž jen přepupnikem, kdežto firma Veedol jest rafinerií.

Byl bych tím jednou pro vždy na zdejším trhu vyřízen.

Žalobní žádání zařazené v bodu 5 žalobního petitu »Zdržeti se motoru«, pro svou dryáčnickou povahu pro mě má malou hodnotu, neboť nekalá soutěž v tomto smyslu podle názoru obou nižších soudů nemůže mně uškoditi (marktschreierische Anpreisung).

III.

V rozsudku první stolice byla alternativa facultas vyslovena částkou K 200.000.—. Proti tomu neměl jsem možnost podati opravných prostředků.

K rozsudku druhé stolice však snížil soud peněžitou částku téže alternativae facultatis na K 160.000.—, ač jsem sám v odvolacím sdělení prohlásil souhlas se snížením toliko na K 199.000.— (strana 12 odvolacího sdělení). Proti tomu mohu se brániti toliko dovoláním, poněvadž jinak by rozhodnutí soudu nahrazovalo můj skutečný souhlas a vázalo by mě proti mé vůli.

Výsledek rozhodnutí v tomto směru bude však mítí vliv na útraty a to i když ocenění zmíněného sporu (§ 500 c. ř. s.) zůstane nedotčeno, neboť útraty přisuzují se:

a) Podle skutečného úspěchu (§ 43 c. ř. s.). Ten se řídí skutečnou materiální hodnotou, nikoliv hodnotou směrodatnou pro přípustnost opravných prostředků ve myslu § 500, odst. 2 c. ř. s.

b) Podle toho, zda řízením byly útraty způsobeny či nikoliv (§ 48, odst. 1 c. ř. s.). V tomto směru mohu jen jednu věc poznamenati, totiž, že nárok označeným v žalobním žádání jako 5 nebyl předmětem žáných důkazů a v první stolici v celém řízení se strany ani soud jemu nevěnovaly. Nebyly jím tedy způsobeny žádné náklady, tím méně pětina nákladů.

Dovolání bylo potom vzato zpět, poněvadž celá věc byla smířena a ve smíru žalující strana vzala zřetel na to, že by její dovolání, podle mého názoru, jistě mělo úspěch.

Druhá část poznatků z toho plynoucích jest tedy ta, že snahou žalobcovou bude, aby prokázal a prosadil i ve sporu, že jeho ocenění žalobního nároku (subjektivní hodnota předmětu sporu) je přiměřené a že tu není nějaká odchylná (objektivní) hodnota. Nepo-

daří-li se to žalobci, může to býti na újmu jeho práv procesních, a tím i obhajovaného práva imateriálního samého.

III.

Jaké prostředky tomu budou sloužiti, lze řešiti jen kasuisticky, podle okolností jednotlivého případu a podle povahy obhajovaného práva imateriálního a podle povahy zásahu do něho.

1. Nejprve bude nutno zkoumati, zda licence za peněžitou úplatu je vůbec možná, jde-li o nárok držovaci, a zda je možný převod imateriálního práva za úplatu, jde-li o nárok odstraňovací. (Vyslovená věta představuje jen zjednodušovací schema, nevystihuje tedy všechny možnosti, pro naše úvahy v rámci této skizzy však zatím postačí.) Jde-li o nárok extra commercium, nebude patrně vůbec existovati »subjektivní hodnota«, nýbrž jen »hodnota objektivní«, čili »subjektivní hodnota« musí se podrobiti »objektivnímu« ocenění, které určí soud.

Patenty lze převáděti v celku i částečně za úplatu, jakou si stanoví oprávněný. Stejně tak vynálezy nepatentované.

Známkové právo lze sice podle § 9 zák. č. 19/1890 ř. z. převáděti jen s podnikem, v praxi však jsou zcela běžné licence, zakládající arci jen obligační právní poměr. Úplata bude volně určena oprávněným.

Ochranné vzorky mohou býti převáděny zcela i částečně za úplatu, stanovenou oprávněným.

Práva, chráněná zákonem proti nekalé soutěži mohou býti převáděna v celku zajiště jen s podnikáním, na které se vztahuje,*) a jen potud, pokud z toho nebude hospodářský styk uváděn v omyl, částečně (po způsobu licence) jen s tím účinkem, jako licence známkových práv.

U »licencí« známkových práv a práv chráněných zákonem proti nekalé soutěži jde o obligační poměr, právo je »derivativní« a zásahy do něho může stíhati jen absolutně oprávněný původní majitel, nikoli derivativní oprávněný. Užíváním se ovšem

*) Srov. věc »Bratři Slívové« — »Slíva Original«, Vážný 14.194.

může (podle konkrétní povahy práva) právo státi příznačným pro užívajícího a může dokonce žalobní právo původního oprávněného propadnouti (Verwirkung), nebrání-li tomu oblihační poměr.

Mnohá práva, chráněná zákonem proti nekalé soutěži, však nemohou vůbec býti předmětem úplného nebo částečného převodu, totiž ona, u nichž by předchozí vzdání se žalobního nároku proti zásahu odporovalo dobrým mravům. De lege lata snad by jakýmsi ukazatelem mohl býti § 15 zák. nek. soutěže, podle něhož skutkové podstaty §§ 1, 2, 8 a 12 může stíhati každý soutěžitel i jejich zájmová korporace, jsou-li činem dotčeni: zde mám za to, že jest zdůrazňován prvek veřejného zájmu, bránící zaprodání stíhacího práva. Naproti tomu u skutkových podstat §§ 10, 11, 13 a 14 zák. nek. soutěže patrně je možno zaproti předem stíhací právo, pokud nejde o uvádění hospodářského styku v omyl, což bude nutno přísně zkoumati u skutkové podstaty § 11 zák. nek. sout.

Není-li převod práva nebo dovolení zásahů do něho (licence pravá či tak zvaná) vůbec přípustný, pak nemůže míti účinků ani »alternativní zmocnění« podle § 410 c. ř. s. vedle zdržovacího nároku, ani »alternativní nárok« vedle odstraňovacího nároku. Může však míti význam »eventuální petit« vedle odstraňovacího nároku, je-li pochybno, zda jest restituce možna (§ 1447 obč. z.), kdežto je-li jasno hned z počátku, že restituce odstraněním závadného stavu možna není, přichází v úvahu jen náhradní peněžitý nárok (interesse), v obou posledních případech však částku určí soud.

2. Prvním předpokladem tedy byla *zadatelnost* předmětného imateriálního práva. Je-li tento předpoklad dán, je vždy možno s právní účinností provésti »alternativní zmocnění« (§ 410 c. ř. s.) ve sporu. Hmotněprávní obsah tohoto zmocnění bude závazný jak pro žalobce, tak pro žalovaného, částka nebude směti býti zvýšena ani snížena soudem, ať se předmět sporu ocení podle § 500, odst. 3 c. ř. s. odvolacím soudem jakkoli a ať to

má jakýkoli vliv na procesní práva stran.

3. Je-li dán předpoklad *zadatelnosti* imateriálního práva a lze-li tudíž paktovati o zasahování do něj, pak jest ovšem možno podle obecných zásad *ut v r d i t i* imateriální právo podle § 1336 obč. z. konvenčními pokutami. Rozvinouti tuto myšlenku a námitky proti ní ovšem v rámci této skizzy nelze. Půjde o to, zda po způsobu veřejného příslibení (§ 860 obč. z.) a v jakém rozsahu může oprávněný zavazovati zasahovatele — vyžaduje se vědomost zasahovatelova stejně jako při náhradě škody —. Vždyť veřejné příslibení je jen jedním ze způsobů uzavření smlouvy (§ 861 obč. z. střetnutí nabídky a akceptačního projevu výslovného nebo *k o n k l u d e n t n í h o*), vyznačující se tím, že budoucí zavázaný adresuje smluvní projev neznámému smluvníku, kdežto zde by takový projev adresoval oprávněný neznámému zavázanému a závazek by vznikal konkludentním činem. Půjde o to, jak dalece půjde ještě o závazek bezsmluvní (»ze zákona«) a kdy se stane smluvním (srovnej zkušenosti ze sporů o nedodržování podmínek prodeje zboží značkového a knihkupeckého). Půjde o to, kdy se požadovaná částka bude pokládati za náhradu škody (§ 1336 obč. z.) a kdy za licenční poplatek. Půjde dále ještě o řadu otázek rázu formálního. Na př.:

»Jedině můj podnik jest oprávněn vyráběti předměty X. Toto oprávnění jsem získal značným nákladem, vydaným za pokusnické práce, a vybudoval jsem celý podnik na tomto oprávnění. To uvádím ve známost vzhledem k vyskytnuvším se zjevům, a upozorňuji:

Kdokoli by nadále popíral toto oprávnění, od toho si vyhrazuji požadovati náhradu K....,

kdokoli by nadále napodobil předměty X, od toho si vyhrazuji požadovati zaplacení K.... za každý vyrobený kus, neboť jen za tuto cenu jsem se rozhodl udělovati licence k výrobě.«

Rozdíl mezi doznáním skutkového děje a uznáním žalobního nároku (požadavek závěrečnosti žalobní prosby).

Žalovaný, domnívaje se, že je žalován bezdůvodně žalobou na zdržení podle zákona o nek. sout., uznal při prvním roku žalobní nárok. Podle toho byl vydán rozsudek pro uznání. V odvolání uplatňoval, že je žalován bezdůvodně, že nedal příčiny k žalobě a že žalobnímu nároku nemohlo být při správné aplikaci práva na skutkový děj vyhověno, ani kdyby skutkový děj byl zjištěn.

Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu a uvedl v důvodech:

Již tím, že žalovaní uznali částečně nárok žalobcův na zdržení se údajů a rozšiřování údajů shora zmíněných proti nim vznesený, a tím, že žalobce navrhl, aby podle tohoto uznání bylo rozhodnuto částečným rozsudkem, byly splněny podmínky pro vydání částečného rozsudku na základě uznání podle § 395 c. ř. s., a prvý soud neměl po právní stránce přezkoumávat, zda uznávaný nárok vyplývá z přednesených skutkových okolností.

Jak z vývodů odvolatelů lze seznati, zaměňují tito uznání nároku (§ 395 c. ř. s.) s doznáním skutkových okolností (§ 266 c. ř. s.).

Jen v tom případě, kdyby odvolatelé doznali, že učinili shora uvedené údaje a že je rozšiřovali, avšak kdyby neuznali, že jsou povinni těchto údajů a jich rozšiřování se zdržeti, mohl by soud samostatně po právní stránce posuzovati, zda takovéto údaje a jich rozšiřování jsou zlehčováním podle § 10 zák. o nekalé soutěži, a zda tudíž žalovaní jsou povinni údajů těch a jich rozšiřování se zdržeti.

Když však odvolatelé uznali zdržovací nárok žalobcův, pak prvý soud posoudil věc podle § 395 c. ř. s. správně, když částečný rozsudek pro uznání vydal a odvolání proto úspěchu nemělo.

Nejvyšší soud rozsudkem z 19. II. 1941, Rv I 1329/40 dovolání nevyhověl a uvedl v důvodech:

Žalování uplatňuje jen dovolací důvod právní mylnosti (§ 503, č. 4 c. ř. s.), doličují, že i uznávací rozsudek jest výronem soudcovské nalézací činnosti a že vyžaduje při nejmenším aplikaci práva na skutkový děj a rozvádějí dále, že i výrok roz-

sudečný sám obsahuje v sobě rozpor se zákonem a s dobrými mravy.

Odvolací soud správně zdůraznil, že žalovaní nedoznali skutkové okolnosti, nýbrž že uznali žalobní nárok. Nebylo proto věcí soudu, vydávajícího k návrhu žalobkyně rozsudek pro uznání, aby přezkoumával, zda uznávaný žalobní nárok vyplývá z přednesených skutkových okolností.

Uznání nároku nemožného nebo nedovoleného anebo odporujícího dobrým mravům, nemůže ovšem býti podkladem ani rozsudku pro uznání.

Pensijní pojištění nemocenských lékařů.

V poslední době byl projednán tento spor zásadního významu: Vdova po lékaři působícím u okresní nemocenské pojišťovny, Léčebného fondu veřejných zaměstnanců, Zemědělské nemocenské pojišťovny a jiných nemocenských pojišťoven žalovala Okresní nemocenskou pojišťovnu v P. o náhradu škody jí způsobené nepřihlášením jejího manžela k pensijnímu pojištění podle zák. č. 26/1926 Sb. Ve sporu tvrdila, že její manžel byl u všech nemocenských pojišťoven v poměru služebním, prováděl práce převážně duševní a že jeho zaměstnání u žalované strany bylo jeho hlavní výdělkovou činností, poněvadž měl od jmenované pojišťovny největší ze svých příjmů.

Žalovaná pojišťovna se bránila tvrzením, že poměr lékaře k nemocenským pojišťovnám není poměrem služebním, nýbrž samostatným podnikatelstvím a pouze jeho vedlejším zaměstnáním. Kromě toho prý zemřelý lékař jako státní obvodní lékař byl již pensijně pojištěn, následkem čehož byl z pojistné povinnosti u žalované pojišťovny vyňat. Kromě toho lékař sám i se svou manželkou podepsali nemocenskou pojišťovně prohlášení, že jejich hlavním příjmem jsou honoráře ze

soukromé praxe plynoucí a že se neodvolatelně vzdávají všech nároků na náhradu škody, která by jim snad z nepřihlášení k pensijnímu pojištění vznikla. Dále namítnuta byla předčasnost žaloby, neboť prý zemřelý lékař byl pojištěn pensijně podle § 1 zák. č. 26/1929 Sb. ex lege a nároky u pensijního ústavu nebyly dosud přihlášeny.

Zjištěno bylo, že jmenovaný lékař působil jako nemocenský lékař u různých pojišťoven podle kolektivních smluv a že jeho příjem od okresní nemocenské pojišťovny byl větší než z kteréhokoli jiného pramene. Žalovaná pojišťovna se spokojila písemným prohlášením lékařovým a jeho manželky, že jeho příjem od okresní nemocenské pojišťovny není příjmem největším a další šetření o výši ostatních příjmů nekonala.

Prvý soud omezil jednání na rozhodnutí žalobního důvodu a mezitímním rozsudkem uznal žalobní nárok co do důvodu po právu po těchto úvahách:

Zaměstnání zemřelého lékaře bylo prací převážně duševní, neboť podstatná část jeho činnosti záležela v práci ducha, t. j. v pochodech myšlenkových a tvoření vlastních úsudků, kdežto práce rázu mechanického (vyplňování tiskopisů atd.) jsou pouze nevýznamným atributem jeho hlavní činnosti. Poměr lékařův k nemocenským pojišťovnám třeba pokládati za poměr služební vzhledem ke značné podřízenosti a závislosti lékařově na pojišťovně (povinnost šetření hospodářské zájmy pojišťovny, zachovávání jejich administrativních předpisů, podřízenost lékařů reviznímu atd.) V této otázce lze se odvolati na tato rozhodnutí: Vážný č. 10.983, 15.515, Boh. F 1775, 6426, 6858, 7099, 11.979, Vážný č. 3562).

Námítku, že lékař pojištěný již pensijně jako státní obvodní lékař je z pensijní pojistné povinnosti vyňat, vyvrátil již Nejvyšší správní soud v rozh. z 15. VI. 1935, č. 16.854/35, jímž vyslovil, že vynětí státního obvodního lékaře dle § 2, č. 4 zák. č. 26/29 Sb. z. a nař. není absolutní, nýbrž že státní zaměstnanec může přes svůj po-

měr ke státu býti podroben pensijní povinnosti dle z. č. 26/29, je-li ono druhé zaměstnání, zakládající o sobě pojistnou povinnost, zaměstnáním hlavním. Měl-li tudíž uvedený lékař od žalované strany největší plat, pak byl podroben pensijnímu pojištění.

Rovněž nebyla na místě ani námítka, že škoda žádná nevznikla, neboť lékař je prý pojištěn ex lege dle § 1 pens. zák. Pojištění nenastává totiž ipso iure bez podání přihlášky, jak tomu bylo dle původního pensijního zákona č. 1/1907 ř. z., kteréžto ustanovení bylo odstraněno nov. č. 183/14 ř. z., jejíž § 73, odst. 7 stanoví již 3měsíční lhůtu k podání přihlášky. Toto ustanovení bylo převzato § 5 z. č. 26/29 Sb. z. a nař. Rovněž ve zprávě soc. pol. výboru posl. sněmovny II. voleb. období č. 1955, str. 9 se praví, že slovy »podle tohoto zákona pojištění« není dotčena zásada, že ke vzniku pojistných nároků je třeba přihlášky na rozdíl od pojištění nemocenského (čl. J. Valečka č. 7, 8 Soudc. I. z r. 1939).

Zavinění strany žalované třeba posuzovati dle § 1293 o. z. o. se zřetelem k ust. § 5 pens. zák. Žalovaná pojišťovna byla povinna přihlásiti lékaře předepsaným způsobem u nositele pojištění ve 14 dnech od vstupu do zaměstnání. Otázka odpovědnosti zaměstnavatelovy je posuzována v judikatuře velmi přísně a tomuto se vesměs ukládá povinnost k náhradě škody způsobené nedbalostí (V. č. 5804, 6711, 9880). Prohlášení lékařovo i žalobkyně je v důsledku veřejnoprávní povahy pensijního pojištění neplatné (§ 11 cit. zák.). V nepodání přihlášky žalovanou pojišťovnou je spatřovati hrubou její nedbalost, neboť si měla sama zjistiti pravdivost tvrzení lékařova o výši jeho příjmů nahlednutím do jeho berní fassé. Byla-li by v pochybách o pojistné povinnosti, měla si tuto otázku nechati rozřešiti Všeobecným pensijním ústavem, jehož právoplatným výrokem by pak soud byl vázán. V opačném případě jednala s hrubou nedbalostí (Vážný č. 9880, 13.207, 15.412, 15.948). Nepravdivý údaj lékařův i jeho manželky nezakládá ani spoluzavinění (Vážný č. 14.370). Jakákoli dohoda mezi stranami o obejití pojistné povinnosti je neplatná (Vážný č. 15.802, 16.017). Stupeň zavinění nebylo ani třeba zjišťovati (V. č. 15.287). V daném případě byla poškozená vdovou a proto na její nárok by nemělo vlivu ani případné zavinění jejího manžela (V. č. 6711), neboť její nárok je zcela samostatný, nikoli snad

pouhým příslušenstvím služebního poměru jejího manžela a zavinění tohoto by bylo zavinění osoby třetí a její nárok by nemohl býti vyloučen ani dohodou jmenovaného se žalovanou pojišťovnou (V. č. 5804, 14.930).

Odvolací soud nevyhověl dovolání a mezitímní rozsudek prvního soudu potvrdil a připustil dovolání, neboť šlo o věc zásadního významu (§ 502/3 c. ř. s.). V důvodech rozhodovacích se odvolací soud úplně přiklonil ke všemu zjištění i právním úvahám prvního soudu.

O dovolání žalované pojišťovny nebylo Nejvyšším soudem rozhodnuto, neboť dovolatelka vzala dovolání před rozhodnutím zpět a soudním směrem se zavázala žalobkyni platiti z titulu náhrady způsobené škody měsíčně 300.— K po dobu jejího života a nahraditi všechny útraty sporu. Kromě toho se zavázala žalovaná pojišťovna zvýšiti sta-

novenou měsíční splátku pro případ zvýšení vdovského důchodu vyplývajícího z pensijního pojištění soukromých zaměstnanců pojištěných u Všeobecného pensijního ústavu v Praze do té výše, v jaké by jí příslušely měsíční dávky pojištění při řádném pojištění jejího manžela u uvedeného pensijního ústavu za předpokladu, že jí ke dni 1. června 1938 (den pojištění případu) vzešel nárok na vdovský důchod ve výši 300.— K měsíčně.

Dovolání bylo vzato zpět před rozhodnutím patrně proto, aby nedošlo k závaznému rozhodnutí Nejvyššího soudu v této zásadní otázce, neboť je pravděpodobno, že takovýchto případů je nevyřešeno ještě mnoho.

Miroslav Černý.

Literatura.

Jednotný směnečný řád (Nové směnečné právo). Zpracovali JUDr. Josef Smitek a JUDr. Jaroslav Štěpina. V Praze 1941. Vydal Svaz spořitelén v Praze, nákladem Právníckého knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, Praha. Stran VII a 988. Cena K 180.—

Dva osvědčení odborníci, ministerský rada a přednosta obchodně-legislativního oddělení ministerstva spravedlnosti Dr. Josef Smitek a soudní rada v ministerstvu spravedlnosti Dr. Jaroslav Štěpina, odevzdali českým právníkům obsáhlý komentář vládního nařízení ze dne 19. prosince 1940, č. 111/41 Sb. Svým bohatým obsahem přesahuje dílo značně obvyklý rámec a rozsah nových legislativních prací obecného významu. Již zběžným prohlédnutím systému komentáře zjišťujeme, že oba autoři pojali do svého díla vyčerpávajícím způsobem vskutku všechno, co praktičtí právníci potřebují při svém povolání. Recensent lituje, že v dnešních poměrech musil se spokojiti s poměrně krátkou lhůtou, aby rukopis došel včas k re-

dakční závěrce. Prozkoumal proto výběrem a někde jen namátkou přčetné sporné otázky, v nichž praxe zejména v prvních letech účinnosti nového směnečného řádu bude hledati odpověď či oporu v tomto komentáři. Je jednou z jeho význačných předností, že právě v tom práce plně vyhovuje svému poslání.

Avšak i právník theoretik rád sáhne po této knize. Svým jasným a přehledným zpracováním velmi mu usnadní badání v pramenech a materiálech, i v novotách, které přinesl jednotný směnečný řád. Některé theoretické otázky jsou v komentáři zevrubně zpracovány. Pokud bylo možné u jednotlivých článků prezkoumati výběrem řešení některých otázek tohoto druhu, možno konstatovati, že v komentáři není závažných omylů nebo nedopatření. To arci jeho hodnotu značně zvyšuje. I když někde s pojetím problému nebo s jeho řešením podaným v recensované knize nesusouhlasíme anebo máme o něm pochybnosti, není to nijak na úkor hodnoty spisu, protože hledisko autorů je vždy odůvodněno. Jde ostatně o otázky, o nichž teorie (a po případe i praxe) bude dlouho uvažovati, než se v nich dospěje k jednotnému výkladu. Budiž dovoleno poukázati k dvě-